

Γιάννης Σπανδάγος (1946-2012), απόφοιτος Εθνικού Εκπαιδευτηρίου Αναβρύτων, τάξη 1964.

Προσφώνηση (αν υπάρχουν επίσημοι), κυρίες και κύριοι,

Λέγομαι Γιώργος Χουρδάκης και είμαι απόφοιτος του Εθνικού Εκπαιδευτηρίου Αναβρύτων, της τάξης του 1970.

Μπήκα στο σχολείο το 1962, στην Πέμπτη Δημοτικού, όταν ο Γιάννης Σπανδάγος ήταν στην Πέμπτη Γυμνασίου. Έξι χρόνια μας χώριζαν αλλά όπως όλοι οι «μικροί», είχαμε τους «μεγάλους» ως παράδειγμα και οι αναμνήσεις μας από την περίοδο εκείνη είναι έντονες.

Είναι χαρά και τιμή για εμένα να εκπροσωπώ σήμερα το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Αποφοίτων του σχολείου μας και να γίνω η φωνή των συμμαθητών του Γιάννη Σπανδάγου, οι οποίοι έστειλαν το ακόλουθο κείμενο για την εκδήλωση αυτή.

Ήταν μεγάλη η συγκίνηση όλων μας, όταν πληροφορηθήκαμε την διοργάνωση αυτού του μνημοσύνου και με την ευκαιρία αυτή εκφράζουμε για μία ακόμη φορά τα συγχαρητήριά μας προς την οργανωτική επιτροπή.

Το Εθνικό Εκπαιδευτήριο Αναβρύτων ήταν ένα πρότυπο ελληνικό σχολείο, το οποίο ιδρύθηκε το 1949 και του οποίου η λειτουργία βασίστηκε στο παιδαγωγικό σύστημα του Κουρτ Χαν. Το σύστημα αυτό προέβλεπε για όλους τους μαθητές ολοήμερη διαβίωση στο σχολείο, αυτοδιοίκηση και αυτοέλεγχο, καθιστώντας το πολύ σύντομα ένα από τα καλύτερα σχολεία στην Ελλάδα.

Στο σχολείο αυτό ζούσαμε ως εσωτερικοί από την Κυριακή το βράδυ μέχρι το Σάββατο το μεσημέρι που γυρίζαμε σπίτια μας. Η ημέρα μας ξεκινούσε, χειμώνα-καλοκαίρι, με έγερση στις 6:30 το πρωί, κρύο ντους και τροχάδην στο ύπαιθρο.

Το ημερήσιο πρόγραμμα περιλάμβανε εκτός από τα μαθήματα, πλήθος άλλων καθημερινών δραστηριοτήτων, σημαντικό μερίδιο στις οποίες είχαν οι αθλοπαιδιές (μπάσκετ, βόλλεϋ, χόκεϋ κλπ), η καθημερινή Γυμναστική, καθώς και η λεγόμενη Πρακτική Εργασία, δηλαδή κηπευτικές, κατασκευαστικές ή άλλες χειρωνακτικές εργασίες.

Στις καθημερινές μας υποχρεώσεις ήταν το στρώσιμο το κρεβατιού μας, η ατομική μας καθαριότητα, το γυάλισμα των παπουτσιών, η τάξη στην ιματιοθήκη και γενικά ό,τι είχε σχέση με την ατομική φροντίδα μας, αλλά είχαμε και αρκετό ελεύθερο χρόνο καθημερινά, τον οποίο καθένας μπορούσε να χρησιμοποιήσει όπως ήθελε (διάβασμα, μουσική, πιγκ-πογκ, σκάκι, συζητήσεις και πολλά άλλα).

Το γεμάτο αυτό ημερήσιο πρόγραμμα έπρεπε να τηρείται επακριβώς.

Κάθε μαθητής ελεγχόταν κάθε βράδυ αν τηρεί ή όχι κάποιες συγκεκριμένες καθημερινές του υποχρεώσεις, όπως πλύσιμο δοντιών, σχοινάκι, κάμψεις (πους-απς τις λέμε σήμερα), εκτέλεση των καθηκόντων που του είχαν ανατεθεί κλπ. Στους μικρούς, ο έλεγχος γινόταν από τους μεγαλύτερους, αλλά μεγαλώνοντας καθένας έκανε μόνος του τον δικό του έλεγχο.

Η μη σωστή τήρηση του προγράμματος είχε επιπτώσεις, ανάλογα με την συχνότητα, ή την βαρύτητα των παραπτώματων. Από την άλλη πλευρά, η σωστή τήρηση του προγράμματος αλλά και η συνέπεια και το ήθος που επεδείκνυε κάθε μαθητής θα ανταμείβονταν, κάποια στιγμή με την ανάθεση σ' αυτόν συγκεκριμένων καθηκόντων που είχαν σχέση με τα τμήματα και τις δραστηριότητες του σχολείου (π.χ. υπεύθυνος κτηρίου, υπεύθυνος σπουδών, υπεύθυνος αθλητικών, υπεύθυνος τραπεζαρίας, υπεύθυνος κουρείου και πολλά άλλα).

Η ανέλιξη κάθε μαθητή σ' αυτή την ιδιότυπη διοικητική βαθμίδα του σχολείου γινόταν από το λεγόμενο συμβούλιο βαθμοφόρων, το οποίο απαρτιζόταν κατά κύριο λόγο από μαθητές, κυρίως των τελευταίων τάξεων και από λίγα διοικητικά στελέχη, αποτελούσε δε μία σημαντική βαθμίδα στην διοίκηση του σχολείου.

Στο πλαίσιο αυτού του συστήματος που ακουμπούσε και στα κείμενα του Πλάτωνα, διαπλάσθηκε ο χαρακτήρας καθενός μας, έτσι ώστε να γνωρίζουμε τι σημαίνει υποχρέωση και δικαίωμα, ευθύνη και ανευθυνότητα, συνέπεια και ασυνέπεια και ποιες ανάλογες επιπτώσεις, θετικές ή αρνητικές, συνεπάγονται.

Σ' αυτό το πλαίσιο έζησε και ο Γιάννης Σπανδάγος, από το 1958 που μπήκε στην 1^η Γυμνασίου μέχρι το 1964 που αποφοίτησε, αφήνοντας τις καλύτερες εντυπώσεις και έχοντας διαπρέψει σε πολλούς τομείς. Ήταν επιμελής μαθητής, από τους πρώτους στην τάξη του, με ιδιαίτερη κλήση στα μαθηματικά και γι' αυτό ακολούθησε την πρακτική κατεύθυνση.

Αυτό δεν εμπόδισε να αναδειχθούν και τα άλλα ταλέντα του όπως αυτό της ζωγραφικής, οι επιδόσεις στην οποία του έφεραν επανειλημμένως βραβεύσεις στις σχολικές εκθέσεις.

- Στην Έκθεση Ζωγραφικής του σχολ. έτους 1962-63, παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά πηλόγλυπτες κεφαλές που είχαν φιλοτεχνηθεί από τον Γιάννη Σπανδάγο και τον Νίκο Παναγιώτου, μαθητές της Ε' Γυμνασίου τότε. Στην έκθεση αυτή ο Γιάννης Σπανδάγος πήρε βραβείο γραμμικού και ελεύθερου σχεδίου.

- Στην Έκθεση Ζωγραφικής του σχολ. έτους 1963-64, ο Γιάννης Σπανδάγος πήρε και πάλι βραβείο, αυτή την φορά για μία ελαιογραφία του.

- Αγιογραφίες του Γιάννη Σπανδάγου, που φιλοτεχνήθηκαν μεταξύ 1963 και 1964 κόσμησαν τον ναΐσκο του σχολείου, το πανέμορφο και μοναδικό γοτθικού ρυθμού εκκλησάκι του Αγίου Ανδρέα. Δυστυχώς δεν γνωρίζουμε τι απέγιναν (αν τις πήρε φεύγοντας από το σχολείο ή αν έμειναν εκεί και χάθηκαν, όταν αργότερα το εκκλησάκι εγκαταλείφθηκε για αρκετά χρόνια).

Η αγάπη του για την ζωγραφική του βγήκε σε καλό, όταν στην τελευταία τάξη (6η Γυμνασίου) τιμωρήθηκε με αποβολή όλη η τάξη μας για «καζούρα» στον καθηγητή Αγγλικών. Ο μόνος που εξαιρέθηκε ήταν ο Γιάννης. Όχι γιατί μαρτύρησε τον φταίχτη, ή ήταν αγαπημένος του διευθυντή αλλά, διότι έλειπε από την τάξη και ... ζωγράφιζε !! (είχε σχετική άδεια για να ολοκληρώσει μία αγιογραφία αν θυμάμαι καλά).

Στον αθλητισμό δεν κυνήγησε τις ιδιαίτερες επιδόσεις αλλά ήταν βασικό στέλεχος της ομάδας του κτηρίου του σε διάφορα αγωνίσματα στίβου, όπως οι ρίψεις, στις οποίες τον βοηθούσε ο σωματότυπός του, το άλμα τριπλούν, η σκυταλοδρομία 4x100 καθώς και στο μπάσκετ.

Άλλος τομέας που διέπρεψε ήταν ο πεζός λόγος και η ποίηση. Ήταν μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού του σχολείου «ΑΝΑΒΡΥΤΑ».

Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα μικρά αποσπάσματα από κείμενά του στο σχολικό περιοδικό «ΑΝΑΒΡΥΤΑ»:

- Τεύχος 25, Α' τρίμηνο 1964, με τίτλο «Θυσία στο βωμό της Τέχνης»:

«Για να γνωρίσουμε τους ζωγράφους υπάρχουν τρεις τρόποι : Ο πρώτος είναι να δούμε τα έργα τους, ο δεύτερος να διαβάσουμε μελέτες γύρω από το έργο τους και ο τρίτος να γνωρίσουμε τη ζωή τους».

Και πιο κάτω στο ίδιο κείμενο:

«Η ιδιοσυστασία του ανθρώπου είναι τέτοια που δεν συγκινείται με τα καλύτερα, αλλά με αυτά που του ταιριάζουν».

(λόγια που νομίζω χαρακτήριζαν τη ζωή του.)

- Τεύχος 27, Γ' τρίμηνο 1964, σχετικά με την Βυζαντινή Τέχνη:

«Ο καλλιτέχνης ποτέ δεν προσπαθούσε να κάμει κάτι τέλει στον τομέα του, αλλά πάντοτε ήθελε να ισορροπή με το όλο περιβάλλον. Μπορούμε να πούμε ότι όλοι αυτοί οι τομείς είναι υποτελείς στην Αρχιτεκτονική, αλλά αυτό, αν και έχει δόσι αλήθειας, φαίνεται πιο πολύ, γιατί η Αρχιτεκτονική είναι πιο επιβλητική από όλες τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις του Βυζαντίου».

Μέσα στον Γιάννη συνυπήρχαν σπάνια ταλέντα που πήγαζαν από την ευαισθησία της ψυχής του. Μία ευαισθησία, που όποιος τον πρωτογνώριζε δύσκολα μπορούσε να φαντασθεί ότι κρυβόταν μέσα στο μεγάλο του σώμα. Μία ευαισθησία όχι μόνο προς την ανθρώπινη ζωή, αλλά προς κάθε τι στην φύση και ιδιαίτερα προς τα μικρότερα και πιο ευπαθή μέλη.

Από την άλλη πλευρά, μαχόταν σθεναρά για τα πιστεύω του και τις πεποιθήσεις του και δεν δεχόταν ανοίκειες προσβολές χωρίς να βάλει τον άλλο στην θέση του.

Δεν έκανε εύκολα στενούς φίλους, πρώτα τους ζύγιζε καλά. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν ήταν φιλικός προς όλους, χωρίς να κάνει διακρίσεις.

Ήταν πολύ αγαπητός και είναι χαρακτηριστικό το μείλ που έστειλε ένας συμμαθητής μας (από τους μη στενούς του φίλους), όταν έμαθε την αδόκητη απώλειά του :

«Παρολο το οτι εχω να δω τον Γιαννη απο το 1964, στεναχωρηθηκα πολυ για τον χαμο του, ηταν εξαιρετικο παιδι, τρομερος μαθηματικος και καλος φιλος. Καλο του ταξιδι» - Β.Δ. '64.

Μετά το σχολείο οι δρόμοι χωρίστηκαν. Διάφορες υποχρεώσεις μας, οι σπουδές αρχικά, η εργασία και η οικογένεια μετά, στένεψαν τα περιθώρια επικοινωνίας, είτε λόγω ελλείψεως χρόνου, είτε λόγω αποστάσεως. Ο Γιάννης διατήρησε επαφή με κάποιους από τους συμμαθητές μας που ήσαν οι πιο στενοί του φίλοι, ενώ με άλλους είχε τηλεφωνική επικοινωνία.

Ήταν όμως γνωστή στους περισσότερους από εμάς και μας είχε εντυπωσιάσει η πολυσχιδής δράση του, προερχόμενη από τις ανησυχίες που είχε, την αγάπη του για το Ρέθυμνο και το ενδιαφέρον του για πολλά και ποικίλα θέματα.

Δεν ξεχνούμε, ότι το 2005 που ο Σύλλογός μας διοργάνωσε μία πανηγυρική εκδήλωση, ο Γιάννης, έχοντας εντάξει στον κύκλο των ασχολιών του και την φωτογραφία, μας έδωσε την πολύτιμη βοήθειά του.

Την πλούσια κοινωνική του προσφορά την γνωρίσαμε, οι περισσότεροι, μετά την εις Κύριον εκδημία του, δείγμα της σεμνότητάς του και της αδιαφορίας του για αυτοπροβολή. Έτσι, πλουτίστηκε ακόμη περισσότερο η εξαιρετική εικόνα που είχαμε όλοι μας για τον αξέχαστο συμμαθητή μας, κάνοντας την αίσθηση της αδόκτης απώλειάς του πιο έντονη και πιο δυσβάστακτη.

Στην οικογένειά του εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια. Ας είναι ελαφρύ το Ρεθυμνιώτικο χόμα που από πέρυσι τον σκεπάζει.

Αιωνία η μνήμη του.